Утвърдил:

Директор:

П Р О Г Р А М А

За обхващане и задържане на деца в риск и превенция на ранното напускане

Учебна 2026 / 2027 година

Програмата е приета с решение на Педагогическия съвет с Протокол № 11 от 01.09.2026 год.и е утвърдена със заповед № 801 / 02.09.2026г.

Идентификация на проблема

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем.

Причините за това са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда. Анализирайки проблема констатирахме, че учениците са в училище; но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат неизвинени отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане. В 1 - 4 клас този проблем не е толкова изявен поради факта, че малките ученици са обгрижвани от един учител, който в повечето случаи е безспорен авторитет за тях.

Проблемът с отпадащите и застрашените от отпадане ученици е изразен от 5 до 7 клас. Затова е нужно да се предприемат мерки от педагогическия колектив със съдействието на ръководството, за да има превенция на проблема и да не възниква такъв.

Цели на програмата

Обща цел:

- Да върнем децата отново в класните стаи и да им помогнем да намерят онова нещо, заради което да останат.
- Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност;

Индикатор за постигане

- Намаляване на неизвинени отсъствия;
- Създаване на положителни нагласи към учебния процес;

ПРИНЦИПИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

I. Всеки ученик може да бъде отличник!

1. Да открием тази област, в която дадения ученик е добър;

2. Да му помогнем да се превърне в отличник в тази област, като доразвие своите знания и умения по приемлив за обществото начин.

3. Чрез това, в което е добър да развие допълнителни знания и умения и останалите области, които са заложени в учебните програми, т.е. да направи прехода от това, в което ученикът е отличник към останалото, в което обществото иска да бъде отличник.

II. Училището може да бъде привлекателно за всяко дете!

1. Да подпомагаме въвеждането на интеркултурно образование в училище – чрез факултативни часове, избираеми часове, предметите от ЗИ – за да могат децата и родителите на всички ученици да видят своята култура в училище, както и за формиране на толерантност сред всички деца и родители.

2. Да подпомагаме качественото въвеждане на разнообразни факултативни часове с цел разнообразяване на учебната програма и приближаването ѝ до потребностите на ученика.

3. Да направим училището привлекателно място и за учениците, които не проявяват особен интерес към учебното съдържание;

4. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя, в която може да открие своето място.

СТРАТЕГИЯ НА УЧИЛИЩЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ

- Учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности.
- Да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности.
- Да развиват творческите си заложби и способности.
- Да изградят умения и навици за здравословен начин на живот.
- Училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички деца подлежащи на задължително обучение.
- Работа с талантливи деца.
- Работа с деца в неравностойно положение.
- Работа с деца със специални потребности.
- Уютна и функционална образователна среда.

Силни страни на стратегията:

- Квалифицирани учители.
- Извънкласни дейности.
- Възможности за изява.
- Създаване на приятелска среда.

Възможности:

- Ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване на потребностите и интересите на децата.

- Нови форми за по-голямо ангажиране на родителите.
- Действено ученическо самоуправление.
- Ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на

Дейности за превенция на отпадането от училище:

- Обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск да отпаднат от училище.
- Периодична оценка и актуализиране на мерките.
- Разширяване на връзките с извънучилищните институции.

Заплахи:

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите.
- Липса на ефективни санкции за родителите.
- Нисък жизнен стандарт на част от населението.
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище.
- Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашени от отпадане деца.
- Негативно влияние на приятелската среда, на улицата.
- Липса на подкрепяща среда около училището.
- Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето.

Мерки:

Начален етап:

1. Изготвяне на поименен списък от класните ръководители, в чиито класове има учениците със затруднения в огрмотяването.

2. Изготвяне на личен профил на тези ученици.

3. Включване в разнообразни извънкласни дейности на учениците за осмисляне на свободното време.

4. Определяне на ден от седмицата (може да се ползва и ДЧ на класа), в който родителите на тези ученици да бъдат запознавани с постиженията на своите деца, а също така могат да се включат в занятията под формата „Аз уча мама и татко“.

5. Изготвяне на портфолио на тези ученици.

Прогимназиален етап:

1. Изработване на личен профил на застрашените от отпадане ученици от класните ръководители на всички класове.

2. Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема.

3. Провеждане на родителска среща с родителите на тези ученици, на която дават писмено съгласие за предприемане на съответните мерки спрямо техните деца. Получават личен график с дните и часовете за консултации.

4. Да се извършва месечен контрол от класният ръководител за състоянието на учениците и се изготвя отчет в писмена форма (свободен текст).

5. При положителни резултати, ученикът да бъде поощряван с грамота, която да се прилага към личния му профил.

6. При негативни резултати или при повторение на такива, ученикът да бъде наказан със седмично дежурство или полагане на труд, по преценка на ръководството.

7. Включване в разнообразни извънкласни дейности на учениците за осмисляне на свободното време.

МЕХАНИЗЪМ ЗА СЪВМЕСТНА РАБОТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ПО ОБХВАЩАНЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА УЧЕНИЦИ В ЗАДЪЛЖИТЕЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

1. Екип за обхват:

Екипът за обхват включва като минимум представители от:

- Регионалното управление на образованието;
- ОУ «Тома Кърджиев»;
- Общинските органи;
- Дирекция „Социално подпомагане“;
- Районно управление на МВР.

2. Правомощия на екипа за обхват:

2.1. Предприема мерки за обхващането в образователната система на всички деца в задължителна предучилищна и училищна възраст; Планират посещения по домовете;

-Предлага мерки за реинтеграцията в образователната система на отпаднали ученици; Участват в анализа на резултатите от прилагане на мерки за всяко дете;

-Предлага мерки за предотвратяване на отпадането на ученици, идентифицирани в ИСРМ като деца в риск от отпадане; Определят основната причина за отпадане;

-Предлага мерки за обща и допълнителна подкрепа в съответствие с Наредбата за приобщаващото образование;

-Предлага на компетентните институции да предприемат допълнителни мерки, включително предоставянето на помощи в натура и налагането на наказания;

2.2. Взаимодейства с компетентните институции за прилагането на интегриран подход при изпълнението на посочените мерки;

2.3. Извършва посещения в домовете на децата, които подлежат на задължително предучилищно и училищно образование и не са записани в училище или са в риск от отпадане;

2.4. Обсъжда с родителите или с лицата, които полагат грижи за детето начините, чрез които те да окажат подкрепа за повторно обхващане или включване на децата в системата на образованието; Осъществяват пряко взаимодействие с родителите;

2.5. Привлича и работи с медиатори и местни общности;

2.6. Проследява изпълнението на предложените мерки и ефекта им за включването и задържането на децата в системата на образованието.

2.7.Предлагат на компетентните институции комплексен подход;

2.8.Предоставят регулярно информация през ИСРМ, проследяват ефективността от изпълнение на мерки.

2.9.До 30-ти ноември приоритетни мерки – обхващане и записване на деца от задължителна училищна възраст; до 30-ти март мерки при повторно отпадналите деца;

3. Екипът за обхват има отговорности към три основни групи деца и ученици:

3.1. Деца в задължителна училищна възраст, които никога не са били записвани в училище или никога не са посещавали училище.

3.2. Ученици в задължителна училищна възраст, които са отпаднали от училище. Тези ученици са били записани в училище, но са отпаднали преди да навършат 16 години и в момента не са записани в училище.

3.3. Ученици, които са в риск от отпадане. Тези ученици понастоящем са записани в училище, но са налице признаци, че би могло да отпаднат, преди да завършат образованието си.

4. Дейности на екипите по обхват за всяко дете:

4.1. Посещение в дома и оценка на потребностите:

Когато провеждат посещения по домовете, членовете на екипа за обхват трябва:

- Да представят себе си и институциите, които представляват;
- Да разяснят контекста и целта на посещението;
- Да задават въпроси на родителите/полагащите грижи и на детето, за да съберат информация относно причините детето да не посещава училище или други фактори, които влияят върху образованието на детето;
- Да повишат осведомеността относно важността на образованието и множеството му ползи за децата, бъдещето им и семействата им;
- Да предоставят информация на семействата относно услугите на разположение (настаняване, заетост, професионално обучение, социални услуги, услуги за деца, семейства и млади майки) и механизмите за подкрепа на деца, влизащи в образователната система;
- Да припомнят на родителите/полагащите грижи за задълженията относно образованието на децата им при необходимост;
- Да проучат, обсъдят и постигнат съгласие относно възможните решения/мерки, способстващи връщането на детето в училище (или оставането му в училище, или подобряване на присъствието му, представянето му и поведението му, когато е необходимо).

Първоначалното посещение в дома цели да се извърши бърза оценка на ситуацията в семейството и на детето. Тип информация, която екипите за обхват получават по време на посещенията:

- Състав на домакинството;
- Брой, имена, възраст и дата на раждане на децата в задължителна училищна възраст, които не са обхванати.

- Причини деца в задължителна училищна възраст да не са записани в училище;
- Увреждане, хронично заболяване,
- Бременност, родителство, ранен брак
- Отписване от училище
- Слаби оценки, повтаряне
- По-голяма възраст от тази на съучениците
- Ограничени познания по езика, на който се преподава
- Подлагане на тормоз в училище
- Отрицателен предходен опит в училище
- Дискриминация (от страна на съученици или учители)

• Ниско самочувствие
• Родителите отказват детето да посещава училище
• Висока степен на мобилност на семейството (миграция в страната или чужбина)
• Детски труд
• Семейни задължения
• Отговорности, свързани с грижа (за братя и сестри, възрастни членове на семейството, членове на семейството с увреждания)
• Липса на дрехи/обувки
• Разстоянието до и от училище/липса на транспорт и др.

- Основни предизвикателства пред семейството и негови силни страни;
• Местонахождение
• Заетост
• Бюджет
• Дискриминация
• Семейни и социални взаимоотношения
• Психическо и физическо здраве на членовете на семейството
• Умения за родителска грижа
• Отговорности, свързани с грижата за детето
• Важни събития, които оказват влияние върху семейството
• Предоставяне на подкрепяща среда за обучението на детето

- Основни предизвикателства пред детето и негови силни страни;
• Физическо и емоционално здраве
• Семейни и социални взаимоотношения
• Стремежи в образователен и житейски план
• Отговорности, свързани с грижата за себе си или за друг
• Отрицателен предходен опит в училище
• Дискриминация
• Важни събития, които оказват влияние върху детето
• Области, към които проявява интерес и др.

- Пътят към връщането на детето в училище.
• Действия, които трябва да предприеме семейството (и детето, когато е необходимо)
• Действия, които трябва да предприеме екипът за обхват
• Действия, които трябва да предприемат конкретни институции с цел подкрепа на семейството/детето и посещаването на училище от последното (например Бюро по труда, Дирекция „Социално подпомагане“, Община, училището, РУО и др.)
• Действия, които трябва да предприемат други заинтересовани страни (по-широка мрежа за подкрепа, напр. роднини, съученици, членове на общността, предприятия...), и др.

4.2. Планиране на мерки за подкрепа:
- Общи мерки
• Посещения на домашни адреси;

• Срещи с майки, бащи, разширено семейство и роднини и срещи с детето (в училище, в общината …);

• Разясняване на ползите от образованието пред родителите и детето;

• Информиране на родителите за местата и възможните форми за обучение (напр. в случаи на вътрешна или сезонна миграция);

• Намиране на подходяща форма и място за обучение на детето (особено за детски градини; деца, които са отписани от училище; деца със специални образователни потребности);

• Информиране на родителите за възможността да получат различни месечни добавки и социални помощи;

• Информиране на родителите и децата за възможностите за получаване на стипендия;

• Информиране на родителите за общата и допълнителната подкрепа на деца със специални образователни потребности;

• Включване на медиатор, социален работник;

• Достигане на договореност между екипа, семейството и детето за връщане в училище, изброяващ какво поема като ангажимент всяка от страните за връщане на детето в училище – самото дете, семейството, членовете на екипа за обхват и други услуги, институции и организации, които имат отношение;

• Насочване към външни услуги – здравни, закрила или социални услуги;

- Адресиране на социално-емоционалните потребности

• Безплатно хранене/ закуски в училище;

• Безплатни учебници;

• Социални придобивки, добавки за увреждане, помощи за дома, за безработица и др.;

- Адресиране на негативните нагласи спрямо училището, страхове и мотивация

• „Добре дошли“ стратегии за отпаднали или нови ученици (представяне на училището и екипа; споделяне на бележки за урока; наваксване с домашни; определяне на съученици, които да бъдат ментори; планиране на следващи тестове/ изпитвания, др.);

• „Добре дошли“ стратегии за родители (представяне на училището и екипа; посещение на училището; номиниране на човек от училищния екип, който да служи като медиатор между семейството и училището; предоставяне на контактна информация при въпроси; срещи с родителите в дома или в училище и др.);

• Запознаване на родителите и децата с очакванията за поведението на учениците;

• Извънкласни дейности, вкл. спортни;

• Менторство от член на екипа за обхват, представител на общината, представител на местната общност, който да подготви детето за записването/ връщането в училище;

• Базирани в общността обучения и подкрепа за развиване на умения: комуникация, разрешаване на конфликти, управление на гнева;

• Насоки и консултиране.

- Адресиране на обучителните потребности

• Часове за наваксване, летни занятия (организирани от училищата, библиотеки и читалища, местни групи, общини, др.);

• Подкрепа за развиване на умения: умения за учене, самоуправление, мотивация, др.;

• Организиране на подкрепа за домашни или за обучение преди връщането на детето в училище;

4.3. Изпълнение на мерките;

4.4. Проследяване на мерките;

4.5. Преглед на мерките.

5. Съвместна работа на екипа - стратегии:

• Планира срещи предварително и ясно задава целта им;

• Планира посещенията по домовете предварително, за да осигурят присъствието на различни членове на екипа;

• Споделя информация ефективно и навреме;

• Научава предпочитаните канали за комуникация на хората и институциите и постигат съгласие относно това кой каква информация ще изпраща/споделя и до кого, и кога ще се изпраща/споделя тя;

• Разпределя и споделя отговорностите между членовете на;

• Проявява гъвкавост;

• Съставен е от членове, които споделят ценности и поставят интереса на детето на първо място;

• Редовно прави преглед на съгласуването и работата в сътрудничество – какво работи успешно, какво търпи подобрение, какво може да промени екипът за обхват, за да работи максимално ефективно като колектив и заедно с другите, за да подкрепи в максимална степен връщането/оставането на учениците в образователната система.